

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea, Piața M. Viteazul
(Nagypiac-tér) 11/a.
Telefon: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Dereng már a hajnal!

A sötét horizonton a reménység első pirja küldötte előre sötétségelozló sugarait. Az angol kormány nyilatkozott és ebből újabb zsidó tízezrek fognak hazára találni. Ne kutassuk most, hogy a magasabb állampolitikai előrelátás diktálta MacDonald miniszterelnök levelét, vagy más tényezők determinálták a történéseket, de kétségtelen, hogy a fehér könyv mindent elborító sötétségébe, új világosság kezd derengeni. Ma még nem tudja a zsidóság, hogy mit és hogyan szerez vissza vérrel, vassal és rengeteg pénzzel megszerzett javaiból, de kétségtelen, hogy a cionista politika téli-fagyba merült ágait már is új tavaszi életerő hatja át. Az a zsidóbadtság, mely tagjait elöntölte, már kezd a múlté lenni, az a pillanatnyi deféltizmus már is kezd eltűnedezni.

A kishitűeknek, a hamar csüggedőknek, a természetüknél fogva sötétebb látóknak, a megdöbbenés első napjaiban, a Fehér-könyv arculcsapás idején, előre mondtuk, hogy csak nem fejet veszteni! Csak nem reményt feladni, csak nem elcsüggedni, mert a fáradtaknak, a reményvesztetteknek el kell bukni az élet rettentő küzdelmében. A magukban bizók, az öntudatosak, kik nemcsak „együttzaladói“ voltak a cionista politikának, azok megnyugodhatnak. Nincs veszve semmi, a sötét csapások hónapjai után friss tavasz zendül a zsidó remények egyetlen igazi kikötőjében: Erez Jisraelben. Új lendületet kap majd a bevándorlás, a lázas munka megint indul, hogy elérje nagyszerű célját és évezredek reményét. Ma igazabb mint valaha, hogy

nincs a tévelygő, hazájavesztett zsidó tömegeknek, csak egyetlen mentsvára és ez: *Palesztina!*

Olvassuk el a világ egyik legnagyobb művészenek Hubermann Bornislávnak rajongását Palesztináért, melyet — néhány napja hagyott el, — hogy ott miként folyt a munka rendületlenül a megpróbáltatások napjaiban és csüggedésnek semmi nyoma nem volt. Csak a galut kételkedői veszítettek reményt, csak azok váltak letargikussá. Ime Weizmann professzor volt az, aki a legnagyobb

csapást szenvedte, hiszen élete művéről volt szó és mégsem vonult vissza a kék-azuros Rivierára „pihenni“ nem adta a sértegetést és nem ijedt meg a belső ellenzöktől sem. Ment szívósan, kitartóan a maga útján, ma Rotschildnál tárgyal, holnap Amerikába agitál és dolgozott éjt-napot egyéteve. Kezd érlelődni a heróikus munka gyümölcse. Pedig de kevesen állottak emberei közül mögötte, kik erőt adtak volna. De rendületlen hite volt vele és a szintiszta igazság.

Dereng már s mi örömjongva fogadjuk az ujjáébredésnek, a tavasznak első zsenge-hirnökét és *Palesztina újra megindul a korlátlan fejlődés napsugaras útján.*

L.

A bulgáriai zsidó bevándorlás kérdése

Közöltük lapunkban a bulgáriai bevándorlás kérdésében Stoyan Omarsevsky volt bolgár miniszter nagy feltűnést keltő nyilatkozatát. Az J. T. A. new-yorki levelezőjének tett nyilatkozatra az egész világ zsidósága felfigyelt és rengeteg érdeklődés futott be ez irányban minden zsidó közülethez. Lapunkhoz is számos érdeklődés érkezett, azonban — sajnos — a bulgár kormány demantálta a hírt, olyképpen, hogy szegény bevándorlók számára nem áll nyitva Bulgária kapuja. A bolgár kormány akként egészítette még ki Omarsevsky nyilatkozatát, hogy a saját tőkét rendelkező vállalatok letelepedését szívesen látja, de munkaalalmat keresőkre ez semmiesetre sem vonatkozik.

Landau, besszarábiai cionista képviselő tekintettel a kérdés fontosságára, mely a román zsidóságot is közelebről érinti, ez ügyben Szófiába utazott, hogy ott a kormánykörökkel tárgyaljon. Hazaküldött jelentésében megerősítette mindazt, amit fentebb

közöltünk, de tárgyalásait a bolgár kormánnyal tovább folytatja, hátha mégis volna lehetősége annak, hogy szerencsétlen zsidó családok ezre nyugodt otthonra találjanak a demokratikus és józan bulgár nép körében.

Lapzártakor értesülünk, hogy Landau képviselő visszatért Bulgáriából és nyilatkozott a bolgár kivándorlás lehetőségének kérdésében.

— Összeköttetésbe léptem Buroff jelenlegi és Cankoff volt miniszterelnökkel, akik megcáfolják Omarsevsky new-yorki nyilatkozatát. A gazdasági krízis Bulgáriában is a mélypontja felé közeledik, olyanformán, hogy a zsidó kivándorlás teljeséggel lehetetlen. Omarsevsky ellenzéki képviselő, zsidó-barát és az agrárpárt tagja. Az ő általa kifejezett vélemények tisztán egyéniek és nem jönnek hivatalos helyről,

Minden bolgár városban van héber gimnázium.

— A bolgár miniszterekkel és a zsidóság vezetőivel folytatott tárgyalásaim eredményeként megállapítottam, hogy a bulgáriai zsidók alkotmányjogi helyzete nem sok kívánni valót hagy maga után. Jelentékeny szubvenciókban részesítik az iskolákat, de ezek még mindig nem elegendők, tekintve a héber iskolák állandó fejlődését. Meg kell azonban jegyezni, hogy minden, zsidók által lakott városban héber óvodák, elemi iskolák és gimnáziumok vannak. A zsidók héber iskolákban adják gyermekeiket. A szófiai iskolákban 1500 zsidó gyermek van beiratkozva. A zsidó iskoláknak nyilvánossági joguk van.

Bulgáriában nincs antiszemizmus. Van ott is egy Radnaia Zascita néven működő politikai szervezet, amelynek egyik programontja a zsidók elleni küzdelem, de nagyon kis szerepe van az országban és a kormány erélyesen elejét veszi minden megmozdulásnak. A bolgár zsidóság gazdasági helyzete nem jobb, mint másutt. A gazdasági krízis súlyos és az első áldozatainak a krízisnek a városi lakosság, melynek

Mac-Donald levele a Jewish Agency elnökéhez

Dr Weizman nyilatkozatában megnyugvással vette tudomásul a levél tartalmát

Londonból jelentik: MacDonald miniszterelnök dr Weizmannhoz, a Jewish Agency elnökéhez, hosszabb levelet intézett, amelyben hangoztatta, hogy az ő kormánya által 1930-ban kibocsátott „fehér könyv“ nemcsak magáévá tette az 1922. évi nyilatkozatot, amelyet a Jewish Agency is elfogadott, de

elismerte, hogy a palesztinai mandátum nemcsak a palesztinai zsidó lakossággal, de az egész világ zsidóságával szemben vállalt kötelezettség.

A levél idézi a miniszterelnök erre vonatkozó parlamenti beszédét, főképp azokat a részeket, amelyek szerint a kormány egyenlő igazságot akar szolgáltatni úgy a zsidó

népnek, mint a palesztinai nem-zsidó lakoságnak.

Dr Weizmann erre a levélre nyilatkozatban azt a reményét fejezte ki, hogy a három fél — a mandatárius kormány, az arabság és a zsidóság — mielőbb közös egyetértéssel konstruktív politikát fognak kidolgozni Palesztina jövődjének fejlesztésére.

MacDonald miniszterelnök nyilatkozata — ugymond — helyre állította az angol kormánnyal való együttműködés alapját

és így a zsidóságnak kettőzött buzgalommal kell újból megkezdeni Palesztina érdekében folytatott gazdasági munkáját.

nagyrésze zsidó. A kereskedelem és az ipar válságos időket él, a zsidó munkás-ság pedig kétségbeejtő nyomorban van. Eppen ez a lakosság emigrálni akar különösképpen Délamerika felé. A kereskedelmi válságot a kormány rendkívül érelyes és praktikus rendszabályokkal enyhíti, úgy, hogy remény van arra, hogy a helyzet javulni fog. A bolgár kormány a földművelésről a baromfityénysztésre tér át, fejleszti a tojásexportot, az olajnövények kultiválását stb. Az export 40 százalékát 1930-ban a dohány tette ki, amely nem monopólium,

mint nálunk, hanem zsidó gyárosok kezében van és többségben zsidó munkások is készítik el.

Bulgáriában mindenki cionista.

— A cionista szervezet rendkívül erős. Az intellektuelek és a zsidóság többsége cionista. A zsidó testületek, a páholyok, a cionista szervezet és a hitközségek többségében a cionisták viszik a vezetőserepet. A hitközségekben érdekes a spanyol és askenáz zsidók együttműködése.

Szenzációsan érdekes beszélgetés Teitelbaum Joél nagykarolyi főrabbiával a szatmári gyorsorson

Ködös februári reggelen, álmosan gördült ki a nagyváradi állomásról a szatmári gyorsvonat. Az állomásokat egymásután hagyta el a vonat, végre befutott a nagykarolyi állomásra. Amint a vonat elhagyja az Érmelléket, az állomásokon mindgyakoribb lesz a régi lengyel nemesi viselet, melyet most chassid népviseletnek tartanak és sokan a vallásos zsidóság egyedüli ismertető jelének. Nehány percig állott az állomáson a vonat, de csaknem egy egész vasúti kocsit töltött meg egy felszálló chassid csoport, melynek középpontja a nagykarolyi főrabbi Teitelbaum Joél volt.

Lapunk főszerkesztője, ki történetesen ezzel a vonattal ment a szatmári Mizrachi nagytisztségviselő gyűlésére, alig hogy a vonat kigördült az állomásról üzenetet kapott a főrabbitól, hogy beszélni óhajtana vele és kéreli, hogy keresse fel fülkéjében.

Lapunk szerkesztője és a főrabbi között igen érdekes diskurzus fejlődött ki, mely közérdekű mivoltánál fogva egész Erdély zsidó közvéleményének érdeklődésére tarthat számot. A főrabbi úr legelőször sajnálkozásának adott kifejezést, hogy lapunkban annak idején hozzá intézett nyílt levélre nem válaszolt, azonban ennek kizárólagos oka az volt, hogy nem ért rá arra részletesen válaszolni, hanem azt várta, hogy ez ügyben valaki fel fogja személyesen keresni. Most azonban megragadja az alkalmat, hogy a választ megadja.

— Mi a véleménye főrabbi urnak, az erdélyi orthodoxia között dúló áldatlan harcra vonatkozólag?

— A legnagyobb sajnálkozással látom, hogy a megnevezés szelleme lebeg állandóan az itteni zsidóság között és a dési konferencia annak idején nem érte el azt a célt, mely mindnyájunk szeme előtt lebegett. Mi, Erdély rabbikara nem szívesen látjuk az áldatlan és csak bajt és keserűséget okozó belső harcot, mely az amugy is gazdaságilag legyengült zsidóság erejét még jobban széjjelforgácsolja. Ha a dési konferencia nem töltötte volna el idejét formalitásokkal, ha a sok delegátusi iga-

zolás (itt bizonyára a sok illegális konferenciái delegátusra gondolt) nem vette volna el a rövidreszabott konferenciái időt, akkor lehetett volna érdemlegesen végezni. *Én nem mindenben osztom azon frakció álláspontját, melyet „besztercei” álláspontnak hívhatunk, mert nézetem szerint mindkét oldalon koncessziókat kell tenni az annyira óhajtott béke érdekében. Már akkor a béke utját akartam egyengetni és tárgyaltam a nagyváradi hitközségi delegátusok vezetőivel, hogy miképpen lehetne elsimitani az ellentéteket? Csak a delegátusok türelmetlenségén mulott, hogy a kongresszus hirtelen befejezést nyert, mert több megértés és egymás meghallgatása feltétlenül azt hozta volna magával, hogy az annyira áhitott békét meg lehetett volna kötni.*

De ha az akció ezuttal nem is járt eredménnyel, nem adom fel a reményt, hogy végül mégis sikerülni fog a két frakció közötti gyűlölködést enyhíteni, de ehhez feltétlenül szükséges, hogy a besztercei iroda köré csoportosult türelmetlen bálbálimok, kik érvényesülési lázukban talán túl is mennek sokszor a megengedett határon, koncessziót tegyenek a másik értékes erőket magábfoglaló nagy hitközségek exponeenseinek.

Fájdalommal állapítottam meg, hogy a végrehajtóbizottságban nem kaptak kellő képviselőt a nagy erdélyi hitközségek, de nézetem szerint reparálható lesz ez, ha a központi iroda keretén belül megalakult végrehajtóbizottság komolyan megkezdí működését.

— Mi a véleménye főrabbi urnak, hogy a gazdasági bizottság csupán véleményező hatáskört tölthet be a központi iroda keretein belül, vagy nem?

— Nézetem szerint a gazdasági bizottságnak teljes szuverén hatásköre kell legyen, amint azt egész határozottan kijelenttem a legutóbb tartott besztercei végrehajtó bizottsági ülésen. Természetesen ez a hatáskör csak addig terjedhet, míg rituálékba nem ütközik, mert ez esetben a rabbik autoritása feltétlenül respektálandó. Szerintem is kétségtelen, hogy a rabbikarnak érdeke a hitközségek gazdasági helyzetének megerősödése, mert hiszen csak így várható tőlük, hogy a rabbiság zavartalan működése is biztosítható legyen.

— Mi a véleménye főrabbi urnak, hogyan lehet a békekészséget realizálni a hitközségek és a besztercei iroda között?

— Én voltam az, aki a már említett néhány nappal ezelőtti megtartott besztercei végrehajtóbizottsági ülésen javasoltam, hogy küldessék ki egy békéltető bizottság melynek feladata lesz, hogy a besztercei iroda és az iroda működésével elégedetlen nagy hitközségek között a béke utját egyengetse.

A beszélgetés itt félbeszakadt, a gyors befutott a szatmári állomásra, Teitelbaum Joél főrabbi harmincfőnyi kíséretével tovább utazott Máramarosszigetre.

A főrabbi nyilatkozatára legközelebb visszatérünk.

HUBERMANN BRONISZLÁV érdekes nyilatkozata Palesztináról

Huberman Bronisláv, ki hosszú idő után ismét fellépett, Wienben, a „Neue Freie Presse” tudósítójának a következő érdekes és a zsidóság érdeklődésére számoltató nyilatkozatot tette.

— Turnémon, melyet szeptemberben kezdtem, 60 koncertet adtam. Budapest, Zágráb, Bukarest után Görögországon át Egyiptomba és Palesztinába utaztam. Koncerteztem Jeruzsálemben, Haifában és Tel-Awiwbán. Hallatlan nagy lelkesedéssel, idealizmussal, áldozatkészséggel és lemondási készséggel találkoztam itt a zsidóság körében, mely valósággal megrendített. *Példátlan önfeláldozással találkoztam lépésről lépésre.* Nem bizonyos megszabott időre szóló áldozatkészség mutatkozik, melyet amelyet a háboruban láttunk, hanem életüket áldoznak és egy egész generációt, hogy a végeredményben elvont ideált önzetlenül szolgáljanak. Diákok, végzett diplomások mennek ki a földekre és éveken át dolgoznak, mint egyszerű földet turó munkások.

Huberman Bronisláv nyilatkozata egy világhírű művész megnyilatkozása, ki művészelkének egész lelkesedésével nyilatkozik arról a nagy munkáról, melyet a palesztinai zsidóság évtizede végez.

Értesítés

ארטוד' כשר

A n. é. közönség figyelmét felhívom, hogy legprimább frissen olvasztott libasír bőr és haj, valamint elismert legkiválóbb füstölt hus, nálam a legelgondolhatóbb olcsó árban beszerezhető, míg az olcsó árullám tart.

Ugyanott legprimább libatoll és pehely kapható legolcsóbb árban

Friedmann Samu

baromfi és zsirnagykereskedő

ORADEA—NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

ארטוד' כשר

Restaurant

Oradea, Zöldfa-uca 10

GROSZ

Timișoara, Lloyd-sor 8

Utazóknak 10% engedmény.

IMPERIAL
paprikatermelő
és őrlő

r. t.

3-1

Oradea, Str. Minelor No. 83.

Telefon 955
Sürgőnycim: IPO

Ajánlja édesnemes és csemege minőségű — של ספח — paprika őrleményeit. Főtisztelendő Fuchs Benjamin oradeai főrabbi hechserével. — Legelőnyösebb ajánlatokkal kívánatra közvetlenül és képviselőnk útján készséggel szolgálunk.

Kölcsönöket

jelzalog vagy kezizalog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyujt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

ארטוד' כשר

Restaurant SIERN
Timișoara Józsefváros

Str. Vacarescu 34 volt (Bém-uca)

Utazók figyelmébe!

Ha Baia-marera jön, olcsón és jól akar élvezni és megszállni, feltétlenül keresse fel **IZSÁK FERENC** ארטוד' כשר vendéglőjét, ahol elsőrendű lakást és kocsit kap.
Baia-Mare, Kispiac-tér Központ.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelimek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
Orient' Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No.17.

Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölköttek.

Erdély zsidóságához!

Zsidó Testvérek!

Egyesületünk a „Hias-Ica-Emigdirect” (Zsidó kivándorlókat védő egyesület) immár 3 éve működik Sigheten egész Erdély zsidósága érdekében. Ezen idő alatt közreműködésünkkel számtalan esetben könnyítettünk azon zsidó testvéreink helyzetén, kik a súlyos gazdasági válság áldozatai lettek és az utolsó eszközhöz, a vándorbozathoz nyultak s kell nyuljanak sajnos most is.

Működésünk tehát a kivándorlásra kényszerült, erre már eltökélt és hozzánk forduló testvéreink felvilágosításában, utbaigazításában és támogatásában merül ki. E három esztendő alatti tevékenységünk eléggé ismert, amennyiben a gazdasági krízis, mely főleg a kereskedő és iparos osztályt sújta a legkimélettenebbül — a zsidó existenciákat felőrli, ezzel kényszerítve testvéreink nagy számát a kivándorlásra. Tönkrement testvéreink ezrével folyamodnak hozzánk utbaigazításért, tanácsért és tényleges támogatásért ama reményben, hogy ezáltal könnyíteni fognak övéiken — amit módunk és képességünk szerint nyújtunk.

Működésünk e rövid ideje alatt az események igazolták, mennyire fontos a zsidó kivándorlás helyes irányítása, mely a legutóbbi időben ijesztően nő és mennyire nélkülözhetetlen szervezetünk létezése. Eleddig a tengerentuli hasonló szervezetek biztosították működésünket, fedezvén szerény budgetünket. Az ő nagylelkűségüknek köszönhetjük, habár itteni relációban szomorú, de a zsidó kivándorlás terén, eredményes működésünket és pedig: mintegy 10,000 fél kereszte fel irodánkat, 1269 személynél teljesen díjtalanul voltunk segítségére elutazásukban, kiknek nagymérvű támogatást nyújtottunk utleveleik, vizumaik beszerzésénél és főleg olcsó hajójegyeik vásárlásánál. Hosszas tárgyalások után sikerült az „Ica“-t (Zsidó gyarmatosító társaság) ama tervünknek megnyerni, hogy Máramaros és Erdély zsidó földműves elemeit, birtokaira telepítsük, mely fáradozásunk gyümölcsét több máramarosi és erdélyi család élvezi, sikerült ugyanis az utolsó 2 évben 275 lélekből álló, 40 családot kitelepíteni, kik ma boldogan visszagondolnak tevékenységünkre. Ez évben is tervben van nagyobb számú család kitelepítése Máramarostól és Erdélyből (Szászrégen, Marosvásárhely stb.) miáltal sok nyomorgó zsidó családot mentünk meg a pusztulástól, őket kész gazdasághoz juttatjuk és fölük függ csupán annak tervszerű kihasználása.

Eddigi tevékenységünket mint említjük a Newyork-i áldozatkész testvéreinknek kö-

szönhetjük, az egyetemes krízis azonban tengerentuli testvéreinket sem kímélte, minekfolytán oly helyzetbe kerültünk, hogy ha erdélyi Testvéreink nem sietnek nyomba segítségünkre szervezetünk fenntartásához, kénytelenek leszünk e fontos misszióról lemondani és az érdeklődők és reánk utaltak ezrei előtt működésünket csekély anyagi támogatás miatt beszüntetni. Erkölcsi kötelességünk tudalában, nem akarunk felelősséget vállalni az esetleges következményekért, hogy nem kíséreltük meg Testvéreinkhez fordulni és ne röhassák majd fel nekünk, hogy nem kíséreltük meg igénybe venni az ismert zsidó áldozatkésztséget.

Zsidó Testvéreink!

A gazdasági krízis még nem vonult el fejünk felett, vészjelként lebeg előttünk és megközelítőleg sem lehet megjósolni, hogy a zsidó kivándorlás minő méreteket fog még ölteni és kik fognak még kivándorolni! Mindannyiunk történelmi kötelessége ezekben a válságos időkben segítségére sietni a sokszáz zsidó emigránsnak, akiknek segítségére kell lennünk utolsó reményükben, nehogy áldozatul essenek a kivándorlási hiénáknak és az ezzel járó kellemetlenségnek, nehogy kivándorló leányaink a kimélettelen leánykereskedők karjaiba hulljanak.

Testvérek!

Rajtatok mulik, hogy a máramarosi és erdélyi zsidóság ama rétege, mely lenyűgözve bár, ne veszítse el élete és munkakedvét. Rajtatok mulik, hogy az emigráns már előre tudja hová mehet, hol találhat valamely existenciális lehetőséget, ne legyen kitéve kalandoroknak és leánykereskedőknek.

Mi posztoln állunk és kérjük az erdélyi zsidóság minden tagját, alakulata, hílközsége és jótékonycélu intézménye anyagi támogatását.

Gondoljatok erre a mai viszonyok között annyira fontos szervezetre és támogassátok azt!

Adományokat kérünk! Segítséget kérünk!

Az adományokat kérjük a sighet-i „Bancă Populară de Mărunt Credit“-nél (Joint bank) vezetett Hias-számla javára átutalni és minden összeg hirtapilag lesz nyugtázva.

Sighet, 1931. I-31.

Zsidó Testvéri üdvözléssel

A Hias-Ica-Emigdirect sighet-i tagozata nevében:

Frenkel Mişu
elnök.

Birnbaum Dávid
titkár.

Dr Rozner Izidor
alelnök.

Dr Fried Ábrahám
alelnök.

Izrael és Juda

Irtá: SALOM ASCH

Ben-Hadar, az arameusok királya, hadiszekereket csináltatott és ezzel félelembe ejtette Izraelt és megfenyegette Judát. És követeket küldött Ahabhoz, Izrael királyához.

— Aranyad és ezüstöd az enyém. Feleségeid és gyermekeid is az enyémek.

És Ahab válasza:

— Aranyom és ezüstöm a tied. Feleségeim és gyermekeim is a tied.

Erre új követek jöttek:

— Add nekem aranyod és ezüstöd! Add nekem feleségeid és gyermekeid!

De Izrael királya makacsul ragaszkodott a magáéhoz és nem adta oda a kéréteket.

Erre Ben-Hadar elküldötte hadiszekereit Izrael ellen.

De Istennek ez nem tetszett. Ámbár Ahab maga gazember volt, mert aranyborjút készíttetett magának. — De Izrael mégis — Izrael marad. És ez a Ben-Hadar túlsokat bizik hadiszereikben!

És Izrael hadba ment Aram ellen, elpusztította hadiszekereit.

Akkor Ben-Hadar követeket küldött Akabhoz, mint ahogy a legyőzöttnek illet: Kopaszra nyirottan, megszagatott ruhában. És szóltak:

— Szolgád, Ben-Hadar küld bennünket hozzád. Arra kér, hogy életben hagyjad.

Ezek a szavak megindították Ahab zsidó szívét és ezt adta válaszul:

— Testvérem vagy!

Erre békét kötöttek. Az egyik város ide, a másik oda tartozott. És három éven át nyugalom volt közöttük. Ben-Hadar nem zaklatott senkit, de kihasználta az időt, hogy a sebeket begyógyítsa, melyet Izrael ütött rajta és új hadiszekereket készíthessen magának. Mint ahogy mindez a szentiratokban megíratott.

A béke Ben-Hadarral Isten akaratára ellen köttetett meg. De nem ez volt az egyetlen, ami lelkiismeretét bántotta. Itt volt még hozzá a csúnya szólótörténet, (felesége, Isebel vágyakozott egy bizonyos Nabotnak szőlőjére és ő ezt egyszerűen megölette).

Már most Isten ki akarta engesztelni, amennyiben egy Istennek tetsző dolgot kezdeményezett. Követséget küldött Josafathoz, a vallásos királyhoz, ki neki barátságot

Egy zsidó orvos a 16. században

DON ALIA ALFANO

Pietro Aretino, a késői reneszánszkor nagyírú olasz írója, 1542-ben levelet írt egy orvoshoz: Elia Alfanohoz. Ez a levél — amit alább fordításban közlünk — nagyon figyelemreméltó, mivel a vallási toleranciának és megértésnek igazi dokumentuma egy olyan korban, amelyben világszerle borzasztó zsidóüldözés folyt. A levél címzettje; Elia Alfano, előkelő spanyol-zsidó családból származik, amely a zsidók kiűzése után Velencébe menekült. Pietro Aretino, korának legbefolyásosabb publicistája, levelében humánus és modern hangot üt meg, hogy az Hans J. Rehfisch a neves német költőt egy színjáték megírására inspirálta, melynek főhősei: a keresztény Pietro Aretino és a zsidó Elia Alfano.

„Nagy Orvosom, bizonyára nem kell tulságosan mentegetőznöm, amiért nem mentem Önhöz a pontos időben, hiszen korlátlan bizalmam Önben fölöslegessé teszi a terminusok pontos betartását. Elégséges számomra az a bizonyosság, hogy Önre mindig és mindenhol számíthatok, ha akár engem, akár a hozzám tartozókat érné bármiféle baj. Bizonyosság erre Katharina betegsége, aki Isten kegyelme és az Ön tudománya segítségével nem annyira az ágyból, mint inkább már a sírból kelt fel... szinte hihetetlen nekünk, akik őt már szinte halottnak véltük. Ezért legalább annyira örvendek hirneve növekedésének, mint Katharina gyógyulásának.

De miért is nincs meg a lehetőségem Önnek a díjazásból is annyit juttatni, mint a köszönetből?! Miért is nincsen dicsérető szavamnak praktikus haszna Önre nézve?! És azok, akik Önt a szegénysorsból kivethették miért is nem tekintik Önt az én szememmel? Igaz, Ricco, Biondo, Capuccio és Frigemellica urak a legnagyobb csodá-

és egyuttal együttes harcot ajánlott volt fel Aram Damaskus ellen.

Judában, mikor látták, hogy Izrael hogyan pusztítja el Aram hadiszekereit, nagyon tetszett az indítvány. Azt gondolták: Nekünk van bölcsességünk (mert Jeruzsálemben mindig voltak bölcsek), Izraelnek meg erőssége van. Bölcsesség és erő jó szövetségnek fog bizonyulni.

És először történt meg, mióta Jerobeam, Nebat fia, a Dávid házatól elszakadt tiz törzs királya lett és Samariár székhelyévé tette meg, hogy Dávid házának egyik sarjadéka e város talajára tette lábát. Josafát király nagy kísérettel jött. Elhozta az összes bölcseket és az előkelőket. Egyszerűen Juda legjobbjait. Mindnyájan a selyemingeket viselték a kék szegéllyel. És az asszonyok a legdrágább ékköveket hordották. És az arany és ezüst ékszerek fénylettek és csörögtek hajukban.

És maga Josafát király felvette a királyi ruhákat és Dávid gyolcsövét, melyet körülkötött, mikor a frigyláda előtt táncolt. És azt a kardot tartotta, mellyel Dávid Góliáthot — a filiszteusok hőst — legyőzte és Salamon király koronáját hordozta fején.

lattal adóznak az Ön eljárásának ennél a ritka kóresetnél; én részemről kötelességemnek tartom annak az irodalomban is örök emléket állítani. És, ha az Ön előnyei nekem ehhez nem is nyújtottak volna különös alkalmat, akkor is meg kellene ezt tennem, mert Öntől, a zsidótól, meg lehet tanulni jó kereszténynek lenni, mert istenfélelem és emberszeretet szívének veleszületett tulajdonságai.

Sohasem láttam embert, aki oly szerető és gyöngéd lett volna rokonaihoz, mint Ön. És aki az Ön közelében volt, amikor akaratának erelyével, tudásának hatalmával és imáinak bensőségével Edesanyja egészségét visszahozta, az tudja csak felfogni, hogyan is kell egy anyát őrizni, támogatni, islápolni. És kinek felesége, gyermeke van,

annak szeme elé például tárnám azt a gyöngédséget és lelkítisztaságot, amivel Ön nejét tiszteli és gyermekeit követésreméltó erényekre neveli. De mindez nem számít a kitörő szenvedélyhez képest, amely Önben lángolt, amidőn — a vallásos hívő és a tudós kutató, buzgóságától hajtva — a Szentírás néhány olyan helyét kívánta megmagyarázni, amelyek a mi tudós teológusaink számára érthetetlennek látszottak.

Most pedig kérem őrizze meg vonzalmát számomra. Könnyek tolnak szemembe; mintha most hallanám szájából szelid és szent szavait... Magának a pápának is fel kellene figyelni e csodálatos hang és szent kijelentések hallatán: az Ön igaz vallásosságának dicsőségére!

Barátja: Pietro Arelino.

Bialik előadást tartott a londoni egyetemen

A londoni Tudományos Egyetem a keleti tudományok fakultására meghívta a most ott időző héber költőfejedelmet és zsidó tudóst, Chajim Nachman Bialikot egy tudományos előadás tartására. Bialik eleget tett a meghívásnak és január 14-én tartott előadásán a talmud tudományos kutatómódszeréről értekezve, a következőket fejtegette.

Szemrehányással illeti azokat a tudósokat, akik a talmud halachikus részét lebecsülve, csak az ágádának tulajdonitanak irodalmi és filozófiai-didaktikai értéket. Eddig három módszert alkalmaztak a halacha tudományos kutatásánál, nevezetesen filológiai, metodológiai-logikai és történelmi módszert. A halacha igazi arculatát azonban csak akkor tárjuk fel egész mivoltában, ha tekintetbe vesszük, hogy a talmud halachakomplexuma nem más, mint kifejezése és formulázása azon kultúrtörvényeknek és gondolatáramlatoknak, amelyek az akkori kor tudósait és gondolkodóit foglalkoztatták. A halacha mesterei jól ismerték a körülöttük levő népek kultúráját, Róma és Athén szellemi mozgalmait, reájuk is hatottak és a kor filozófiai és etikai problémáit őket is érdekelték. Csak hogy a zsidó tudósok ezeket a problémákat speciális zsidó szempontból nézték és a halacha formájában specifikusan zsidó kifejezését adták az akkori kort mozgó kérdéseknek. A gondolat külső alakja, formabeli kifejezése volt csak más, a tartalom azonban megegyezett az általános problémafeltevessel. A halacha tehát filozófiai és erkölcsi eszmék zsidó átgondolása és igazi lényegét csak ebből a szempontból érthetjük meg. A halacha nem holmi száraz dialektika, vértelen scho-

lasztikus okoskodás vagy élettelen pilpulisztikus kazuisztika, hanem filozófusi és morális principiumok gyakorlati megvitatása.

Bialik számos példával illusztrálja, hogy a halacha élető eleme a filozófiai problémák praktikus megoldása volt. A sok közül álljon itt egy igen egyszerű halachikus vita, amely trivialisitása dacára rögtön elárulja, hogy egy igen régi kérdésnek a talmud nyelvére átültetett keletkezése...

Samai és Hillel tanháza afölött vitatkozik, hogy vajjon egy lakodalmi mulatságon a mennyasszonnyal táncolva kötelességünk-e a mennyasszony szépségét és jámborságát minden áron hangoztatni vagy pedig csak azt kell-e róla mondanunk, ami a valóságnak megfelel? Az ilyen kicsinyesnek látszó dolgok fölött való vitatkozásból a halacha ellenfelei azt a téves következtetést vonták le, hogy a talmud nem agadikus része neveléses kérdések és válaszok haszontalan gyűjteménye, amellyel nem érdemes tudományosan foglalkozni. Ha azonban e gyermekeknek tetsző kérdések mélyebb rétegeibe ereszkedünk, azt látjuk, hogy itt két életstílus, két életforma jut kifejezésre, amelyek gyökerei filozófiai eredetűek és erkölcsi világfelfogásunkba nyulnak vissza. Samai és Hillel t. i. itt azt a kérdést vetik fel, vajjon kötelesek vagyunk-e minden körülmények között a tiszta, abszolút igazságot megmondani vagy pedig adódhat olyan alkalom, amikor a tapintat és a jó érzés azt diktálja, hogy most az egyszer térjünk el az igazság rideg kimondásától, mert vele esetleg valakit megbánthatunk. Samai a kérlelhetetlen szigoráról ismert „mach mir“,

Samaria pedig készen állott, a vendégek fogadására. A város kapuja előtt állott a hat hadiszekér, melyet az arameusoktól vettek el. És Samaria harcosai dárdájukkal és nyilaikkal voltak felállítva. És szőnyeget terítettek az öregeknek és tekintélyeseknek. A közepén két trón állott. Egyik Juda királyának, a másik Izrael királyának.

Ahab ez az egész nép Josafát elé mentek és örömmujongással vitték a városhoz. A trombiták harsogtak, a cintányérok csattogtak, a táncosok és játékosok táncoltak és játszottak a vendégek előtt. Mig csak a város kapuja elé érkeztek, hol a vendégek elfoglalták helyeiket.

És Izrael népe látta Salamon király koronáját Josafát fején és Góliáth kardját kezében és Dávid arany vértjét. Erre öröm és nagy reménykedés költözött mind a szívekbe. Kendőiket belemártották az olajba és elégették azokat. Eszükbe jutott Dávid kora, mikor egész Izrael egy zászló alatt harcolt, melyet Amon és Moab ellen vezetett, mikor a filiszteusok legelőkelőbb férfiai, kiknek ujjait levágták, ilyen megcsontított kezekkel a király asztala alatt szedegették fel táplálékaikat... És a meggyújtott anyagok lángjai rávetítették veres fényüket

az est homályában levő városkapura. És mint egy hatalmas mellből, hangzott fel az egész nép kiáltása:

— Jaj nektek, Aram asszonyai!

— Josafát kardja férfaitokat le fogja kaszálni mint a kasza a kalászkokat. Jaj neked Aram—Damaszkusz! Ahab nyilai és íjjai a te lármádat el fogja némitani.

És próféták voltak ott. Az egyiket közülök Zidkial ben Kenanjanak nevezték és a béke barátja volt. Ezért mindnyájan jó embernek tartották. Ez vaskürtöket készített magának, azután a királyok és a nép elé állott, a kürtökre mutatott és imígyen szólt:

— Lássátok, ezzel fogjátok Aramot összezúzni. — A királyoknak és a népnek tetszett jóslása. És mondták:

— Igaz emberek mindig jót tudnak jósolni.

Oldalra állt és díszhelyet mutattak neki. Tekintélye igen nagy lett. Mindnyájan ránéztek és azt gondolták: A szerencsés! Az Isten szerencsés órában jelent meg előtte.

Azután egy másik lépett fel. Ez ekét tartott kezében. Az ökröket — mondta — künnhagyta a mezőn. Az ekére mutatott és mondta:

a megalkuvást nem ismerő fiat justitia pereat mundus elvének analógiájára az igazságmondásról azt a nézetét vallja, hogy nem kell törődnünk sem a lakodalmi résztvevőinek jókedvével, sem a vőlegény vagy menyasszony hiúságával, hanem meg kell mondanunk a mennyasszony minden hibáját, „kala kemo sehi“, olyannak kell a mennyasszonyt lefesteni, mint amilyen minden kertelés és szépítgetés nélkül, mert az igazságtól semmi körülmények között sem térhetünk el.

Ezzel a kegyetlen „verizmussal“ szemben a türelmes Hillel, az örökös demokratikus „mékil“ számot vet az életfeltételekkel és az emberek gyengeségeivel. Samai rigorizmusával szemben (amely Kant kategórikus imperativusza kiméltelen keresztülvitelének tanítására emlékeztet, amely szerint az igazmondástól semmi áron sem szabad eltérnünk, mert ezzel a társadalmi rend általános maximájaként elfogadott alaptörvényt sértjük meg) Hillel megengedi, hogy az igazságtól eltérve minden mennyasszonyról mondjuk, hogy „naah vehaszudah“, hogy szép és jámbor, hogy ezáltal férjével megszerettesük és a lakodalmi vendégsereg jókedvét fokozzuk.

Az előadás több mint két óráig tartott és a hallgatóság körében nagy elismerést szerzett a zsidóságnak és a világhírű költőnek egyaránt.

RESTAURANT

Grünberger Hermann

A Gyárvaros orth. hitközség schitejével ellátott egyetlen vendéglő.

Timișoara, Fő ucca 31, sarok

Nyári szezon alatt Buziáson is.

CLUJ
MENTŐSORSJEGYEK
VI. huzása
március 1-én.

Csakis készpénznyeremények, melyek nyerőnek azonnal kifizetendők. Sorsjegyek összes huzásokra **április 1-ig** érvényesek, akkor huzzák az

egymillió főnyereményt is.

Oradeai főbizományos: **Union Bank**, ahol sorsjegyek állandóan 100 leiert kaphatók.

— Ezzel fogjátok Aramot meghódítani. — Az ő jóslata is nagyon tetszett. Elővezették a királyok trónja előtt és barátságos főbólintással jutalmaztatott meg.

Akkor az összes prófétákat — négy százan voltak — kürtökkel, ekékkel és fazekakkal az asztalok köré ültették. Az egész nép rájuk tekintett és nagyon örült nekik:

— Ez a te büszkeséged és erősséged Juda!

És a királyok a trónokon ültek, Juda királya a koronákkal kezeikben és arany páncélban, melyek még Dávidtól származtak.

És a nép, férfiak, asszonyok és gyermekek, rájuk pillantottak és örvendeztek nekik.

És amott judeai daliák és ifjak voltak fel állítva, tizenkétezer ember gyalog és négyezer lóháton nyállal és íjjal kezeikben, páncélosan ember-ember mellett. Szemben a hat hadiszekér, melyet az arameusoktól elvettek. És a nép, férfiak, nők és gyermekek örvendeztek és látványt láttak.

— Ez a te hatalmad Izrael, a te erősséged oh Juda!

És Juda királya a próféták felé néz és odafordul barátjához, Izrael királyához, ezzel a halk kérdéssel: (Folyt. köv.)

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Adar 3, február 20.

Szombat, Adar 4, február 21.

Heti szidra: תרומה

Heti háftóra: ותשלם כל ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.20

gyertyagyújtás 5.25

Istentisztelet kezdete 5.30

Szombat befejezése 6.35

Egy asszimiláns zsidó tragédiája

Akik nem ismerték a háborúelőtti nagyváradi és biharmegyei társadalmat, azoknak egy-két szóval meg kell magyarázni, ki volt fancsikai Schwartz Ferenc? Egy zsidó származású, fajától mindinkább távolodó dúsgazdag földbirtokos, kinek fancsikán tizezernél több holdból álló birtoka volt. A megyei zseni családdal a gróf Tisza családtól kezdve lefelé, a lehető legjobb barátságban volt a sokmilliósi vagyonnal rendelkező család. Fancsikai Schwartz Ferenc közvetlenül a háború előtt csaknem egész vagyonát elvesztette. Ezután már Tisza István nem járt annyiszor ebédre hozzá, sem a Bölönyi, Telegdy, meg a többi mágnásai híres Biharországnak. Váradon csodás palotája is volt, de minden elszórt. (Tönkrementek akkor is emberek, nemcsak most). István fiát természetesen a legnagyobb jólétben nevelte. Dolgozni nem volt neki szabad, csak élvezni az életet. Huszártiszt lett, atillás barátok, meg ami vele jár pezsgő és színésznők, Monte Carlo és Ostende. Szóval magyar mágnás életet élt a gazdag zsidó vidéki földbirtokos fia természetesen le kellett vetni a „nyűgöt” is és kitért, elhagyta vallását s végleg azt a környezetét, melyből apja kiemelkedett.

Pestre került. A nem patinás Schwartz nevét Szabóra cserélte fel és számos kérvényben kérte a minisztériumtól, hogy engedélyezze a Schwartz név teljes elhagyását. Milyen szép is így; fancsikai dr Szabó István. A miniszter nem engedte. A magyar belügyminiszter patinásabbnak tartotta a kettő kombinációját. Szabó és Schwartz együtt. De közben a Pista ur szegény lett és keservesen kellett dolgoznia a mindennapi kenyérért. Meg kell adni, hogy „urasan” tette. Nem vette igénybe rokonságát és két kezével dolgozott, hogy szerény lakásában legyen télen tüzelőanyaga és mindennapi meleg étel.

Dr. Szabó István nem tartozott a történelmi magyar osztályhoz. Amíg a 15,000 hold talapzatán állott, addig „szervuszoztak” a koldus grófok és bárók. De azután nem maradt meg más a szegény zsidófiúnak, mint új vallása, meg pénzen szerzett előneve. Hja, hiába fordult bárhová, ő nem lehetett főszolgabíró a Dunántúlon, sem állami méntelep kezelő, sem közjegyző, sem miniszteri segédfogalmazó. Fancsikai dr Szabó-Schwartz Istvánt nem támogatta a most uralkodó magyar társadalmi osztály, mert mégis az öreg Schwartz zsidónak fia volt. A zsidósággal természetesen minden kapcsolata már régebben megszakadt.

Valószínűleg nem is gondolt arra, hogy az elhagyott zsidóságtól várja, hogy keserves életútján segítséget kapjon.

Töltött csokoládé 10 deka 8.— lei
Narancs 1 kiló 29.— „
Narancs 1 drb 3 lejtől, Óriási citrom 1 drb 2 lei
BENEDEKNÉL
Zöldfa ucca 5, Leitner Márton ház

Összeomlott lelkivilága. Átlátott azon a tragikumon, mely életét jellemezte. Az asszimilált magyar-zsidó sorsa lett az övé. A dúsgazdag papa, az életre nem nevelt dzsentrikkel barátkozó fiú, ki már-már azt hitte, hogyha misére jár és jól tud inni, akkor már egyenrangú a többiekkel. De jött a keserves kiábrándulás. Sok pénz nélkül nincs dzsentri szervusz és nincs zsidóval barátkozás.

Megtorpant Schwartz István. Megértem lelkének összeomlását, mikor lejátszódott élete legnagyobb csalódása. Ugy hiszem nem a vagyon elvesztése volt a legnagyobb tragédia számára, hanem az, hogy az az osztály nem fogadta be, melyhez tartozónak vélte magát. 53 éves volt. És mikor már ötödik emeleti lakásában — egy pesti bérpalotában — szürkének, sivárnak tartotta a jövőt, elővette régi időkből hátszeseb-ben tartott revolverét és snájdígul föbe-lötte magát.

Fancsikai dr. Schwartz Szabó István élete tragikum, a gazdag asszimiláns zsidó tragédiája és memento mindazoknak, kik azt hiszik, hogy a televény, melyből kiemelkednek, a fancsikai birtok humusza, (mely hitbizomány sem lehetett), hanem a zsidóság, melyből a Schwartz család meteor-ként kiemelkedett és néhány évtizedes ragyogás után a semmibe hullt alá.

L. Z.

— **A kállói szent pap 110-ik Jahrzeitja.** Rebe reb Eizikl Taubnak, a nagynevű kállói szent papnak, február 24-én lesz Jahrzeitja. A kállói szent pap Jahrzeitja, mely Adar hó 7 ikére, keddre esik, már a 110-ik, mert a szent pap 1821-ben halt meg. A kállói caddik Jahrzeitjén sok ezer vallásos zsidó zarándokol el a szent pap sírházhoz a világ minden részéből. Az idei Jahrzeit annál nagyobb szabású lesz, mert a nagykállói Chevra Kadisa az évszázados sírbolt (Ohel) helyére egy teljesen modern kriptát épített. Mint értesülünk, Lengyelországból, Németországból, Romániából és a világ minden részéből várnak sokezer vendéget az idén a kállói szent pap Jahrzeitjére.

— **A Zsidó Leányegylet részére adakoztak:** Albert Izsóné 100, Borgida József 100, Vass Izsóné 100, Leichter Miksa 100, Kasirer Fanni 100, Motzen Zita 100, Roth Frida 100, Roth Duci 100, Weisz Lajosné 100, Schwalb Lázárné 100, Salamon Sári 100, Czitter Jenőné 100, Epstein V.-né 100, Gellisz Ervin 100, Weiszberger M. 100, özv. Deutschné 100, Lebovits Hugóné 100, Kirsch Henrikné 100, Weisz Jakab 100, Katz Mártonné 100, Breuer V.-né 200, Luszigné 100, Klein Dávidné 100, Mittelman Jakabné 100, Ullmann J. né 100, Katz Sámuelné 100, Goldmann Lipótné 100, Grünberger Ignátné 100, Kun Gyuláné 100, Leichtmann Jenőné 100, Erdős Iván 100, Zavislag 200, Rosenberg Salamon 100, Guttmann Mórné 200, Silbermann Józsefné 200, N. N. 100, N. N. 100, N. N. 60, Weinberger Ernőné 100, Guttmann Sándorné 100, dr Fuchs Margit 100 lei. Leitner Zoltán ur utján egy ismeretlen adakozó 300 lei. Spitzer Hermann halála alkalmából Jankovits és Goldner ur utján megváltás címen 500 lei. Mindezeknek halás köszönetet mond az Elnökség.

— **Lengyelország egyenjogostotta zsidóságát.** Történelmi jelentőségű ülése volt az elmúlt héten a lengyel sejmnek. A napirend első pontja annak a törvényjavaslatnak szólt, melynek célja, hogy a cári korszakból a zsidósággal szemben fennmaradt törvényi korlátozásokat, a lengyel alkotmány értelmében, megszüntesse. Az érdekes ülésre valamennyi képviselő megjelent és a karzatok is zsúfolva voltak. A jogügyi bizottság előadójaként Jeszke képviselő szerepelt, aki indítványozta, hogy a törvényjavaslatot fogadják el és a zsidó parlamenti képviselők klubja által benyújtott javítási indítványokat vessék el. Az előadó kifejtette, hogy itt a lengyel köztársaság alkotmánya határozatainak megvalósításáról van szó, amelyek szerint a köztársaság

minden polgára egyenrangú. A zsidó klub szónoka dr Sommerstein képviselő volt. Bevezetésében vázolta mindazokat a törekvéseket, amelyeket eddig a zsidókkal szemben fennálló törvényi korlátozások megszüntetéséért folytattak. A zsidó klub az elmúlt három ciklusban igen sok indítványt terjesztett a parlament elé, azonban ezek nem kerültek teljesen elintézésre, úgy hogy még a mai napig is fennállnak a zsidó lakosság polgári jogai tekintetében a közönségre emlékeztető korlátozások. A szónok azután megindokolta azokat az indítványokat, amelyeket a szönyegen fekvő törvényjavaslat kiegészítése és megjavítása tekintetében benyújtottak. Hangsúlyozta, hogy az alkotmány érdekében meg kell szüntetni minden olyan megkülönböztetést, mely akár a faj, akár a nyelv, akár a nemzetiség vagy hit tekintetében a polgárok között fennállanak. Éppen ezért azt kívánják: mondják ki az új törvényben minden kétséget kizáró módon, hogy minden olyan rendelkezés és előírás, amely ilyen korlátozásokra vonatkozik, elveszti érvényét és hatályát. Itt a lengyel nemzet becsületéről van szó, amelyre árnyékot vet, hogy még a régi cári időkből és a német okkupáció idejéből zsidóellenes törvények életben vannak. Sommerstein képviselő kifejtette, hogy a zsidóság még az elfogadandó törvény után is kénytelen lesz folytatni harcát a teljes jogegyenlőség kivívásáért. Az alkotmány igen sok intézkedése, amelyek az iskolaügyre, a hitközségekre és a munkához való jogra vonatkozik, a zsidók tekintetében még nincs megvalósítva. A vita során a pártok képviselői után Minzberg kormánypárti zsidó képviselő megköszönte a kormánynak, hogy ezt a javaslatot a parlament elé hozta. Ezután a lengyel parlament a javaslatot egyhangulag elfogadta.

x **Leendő anyáknak** kellő figyelmet kell fordítani arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangozva dicsérik a valódi **Ferenc József** vizet, mert könnyen bevehető és rendkívül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszertüzletekben kapható. 16

— **Mint erkölcsi szenny vonul a hitlerizmus Németországon keresztül.** Se cki generális, a néppárti képviselő, hajlandóan nyilatkozott, hogy Hitlerrel együtt közös kormányt alakítson. Erre a Reichsbanner-szervezet lapjában Karl Mayr nyugalmazott vezérkari őrnagy éleshangú cikkben száll szembe Seeckt állásfoglalásával. Annál is érthetlenebbnek tartja ezt a magatartását, mert hiszen a tábornok családja félig el van zsidósodva. A zsidógyűlölet, fajgyűlölet és zsidó front-harcos társainak megrágalmazása az az alapvonás, mely a Hitler-szociálisták írásbeli és szóbeli propagandáján végigvonul. Mint az erkölcsi szenny, úgy vonul Németországon keresztül, egyetlen helyen a világon, a meggyalázott sírok és zsidó kegyeleti helyek egész sorozata. Majd rámutat

INGYEN

!

harisnya LEITNER-nél a „**Hőfehérke**” harisnyaházban. Sas palota, Piața Unirii 4 12 kézpénzért vásárolt cikk összértékének 1/12 rész arányában. Ugyanott „**Bizalom**” könyvecskére is vásárolhat. Szombaton csak este nyitva.

a cikkirő, hogy Seeckt tábornok családja ötven százaléka zsidó eredetű. Hogyan egyeztetheti tehát jellemes férfit össze a férfit méltósággal, hogy ma leboruljon a horogkeresztrel ékesített Gessler-kalap előtt. Egész Németország lázas érdeklődéssel várja a tábornoknak a választát...

— **A zsidó nem lehet honfiu.** A Völkischer Beobachter egyik legutóbbi számában Gerhardt L. Binz tollából cikk jelent meg ezen a címen: „A zsidóság a nacional-szocialista jogrendben”. Ez a cikk a „harmadik birodalom” zsidó törvényeinek alapelveit rajzolta meg. Bevezetőül vázolja azt a „halálos veszedelmet”, melyet a német népre a „fajilag erős, mindent kiuzsorázó, idegenfajú zsidó nép betörése” jelent. A cikkirő által vázolt „jogrend” első tétele az, hogy „zsidó nem lehet honfiu”. Elmondja, hogy a zsidót rövid vizsgálat alapján rendszerint fel lehet ismerni, ez azonban meglehetősen olyankor, amikor a zsidóság nemzsidó rétegekbe betör, ilyenkor nyomozások válnak szükségessé. A szülők és nagyszülők nemzedékén túl nem kell a vizsgálatokat folytatni, mert ilyenkor már bizni kell a felszívódási processzusban, mely a még meglévő zsidó alkatelemeket lassanként felszívja. Azonban akinél még zsidó vér-alkatelemeket meg lehet állapítani, az nem tekinthető honfiúnak. A fajtisztaság megóvása végett szigorú büntetőjogi megtorlást javasol a fajkeveredés ellen. „A tiszta fajhoz” tartozó tettes is elveszti ezáltal állampolgársági jogait. Természetesen ezáltal benne szerepel ebben a programban a zsidóság eltávolítása a politika, a gazdasági élet, a kulturális élet, a sajtó és a tantestület köréből. Az iz természetes, hogy akit nem ismernek el honfiúnak, az nem is lehet állampolgár. Az is mint vendég, csak az idegenjog áldásait élvezheti. Hogy a többi államok zsidósága represszáikkal ne élhessen, azt a bölcs tanácsot adja a cikkirő, hogy a „birodalmi polgárság”, mely alá a birodalom minden lakosa tartozik, kifelé teljes jogúságot nyújtson mindenkinek és a zsidóságot csak a belső állami életben fosszák meg egzisztenciális, politikai és társadalmi jogaitól...

— **Chaim Weizmann fontos megbizatással Palesztinába utazik.** Londonból jelentik: A Jewish Chronicle írja, hogy Weizmann néhány napon belül fontos megbizatással a Szentföldre utazik. A Zsidó Távirati Iroda megkérdezésére, Weizmann kijelentette, hogy utazása semmiféle politikai megbizatással nincs kapcsolatban. Szokásos látogatását teszi meg, hogy édesanyját viszontláthassa. Weizmann professzor kategórikusan tagadja, hogy Palesztinába való utazása összefüggésbe volna a közeljövőben megtartandó zsidó arab konferenciával. Palesztinából Weizmann Amerikába utazik.

— **Einstein ismét diák.** Newyorkból jelentik: Albert Einstein beiratkozott a Vilson hegyen levő csillagászati abszorbtoriumba, hol a világ legnagyobb és legteljesebb teleszkopja van elhelyezve. Az előadásokat éjjel tartja a Carnegie intézet egyik csillagásza. Einsteint tanulmányában a távolabb fekvő csillagok érdeklik, melyeknél távolsági méréseket eszközöl.

— **Nagy zsidó hagyatéka Dél-Afrikában.** Londonból jelentik: Dél-Afrikában a napokban hunyt el Sir Otto Beyt, dúsgazdag zsidó gyémánt bányatulajdonos, kinek hagyatéka meghaladja a 3 millió hétszáz ezer fontot, melyből az angol kormány 1 millió fontot foglalt le hagyatéki adó címén. Otto Beyt végrendeletében különböző kórházaknak és intézményeknek adományozta hatalmas vagyonát. Zsidó célokat teljesen mellőzött végrendeletében.

Urán Géza

órás és aranyműves Nagyvárad, Zöldfa ucca 8. Nagy választék mindennemű Schweici órák-, gyémánt és Brillians ékszerek-, aranyórák-, aranyláncok-, karikagyűrűk-, fülbevalók-, medaillók- és karkötőköl.

Megnyilt

az ארמון כשר

FARKAS-féle modernül berendezett buffet, hol naponta friss ételek, vaj, turó, füstölt hus, lésztanemű, cukorka, déligyümölcs és befőttek izlésesen kiállítva kaphatók.

Oradea, Szt. László-tér 2. (Czillér mellett)

— **Mennyi zsidó lakosa van Prága városának?** (J. T. A.) A jelenleg nyilvántartott számok szerint, Prágának 35,463 zsidó lakója van. Ezen számból 6731 (19%) nemzeti zsidónak vallotta magát. 1921 óta a zsidóság a lakossághoz viszonyítva 11.6 százalékkal szaporodott.

— **A röpcédula által megzavart randevu.** Furcsa kaland érte egyik berlini kávéházban a Hitler-szocialisták ismert vezetőjét, akinek véletlenül sötét a haja színe. Egy hölgygel találkozót adott. A hölgy meg is jelent, azonban rövid idő múlva, minden magyarázat nélkül, zavartan faképnél hagyta. Időközben az történt, hogy a hölgynek a kávéházban valamelyik buzgó antiszemita kezébe nyomta azt a sokezer példányban közkézben forgó röpcédulát, melyben óva intették, hogy „zsidóval” folytatott érintkezést megszakítsa. A röpcédula súlyos fenyegetéseket tartalmaz azok ellen, akik ennek a felhívásnak nem tesznek eleget és akikre a „harmadik birodalomban” súlyos büntetések várnak, ha a „héberekekkel” való érintkezést abba nem hagyják.

— **Az Alliance Israelite 100,000 frankot küldött Varsóba.** A lengyel zsidóság nyomora az utóbbi időben fantasztikus mérvet ölt. Az amerikai segítség ugyszólván teljesen megszűnt és most párisi segítő akciók azok, melyeknek hivatása a segítség. Az Alliance, a francia zsidóság központi szervezete e heti ülésén 100,000 frankot szavazott meg mint rendkívüli segílyt a lengyel zsidók részére.

— **Mária jugoszláv királyné a zsidó aggokházában.** Mária jugoszláv királyné Zágrábban meglátogatta a zsidó aggokházát, ahol Schwarcz Gábor dr főrabbi és Kohn Hugó dr hitközségi elnök fogadták. A királyné meleg szeretettel nézte meg a csodálatosan szép menhelyet és meglegedését fejezte ki a zsidó jótékony munkája fölött. Sándor király zágrábi időzése alkalmából magához kérte a zsidóság vezetőit és nagyobb adományokat tett a zágrábi zsidó jótékony intézmények javára.

— **Strausz Náthán végrendelete.** Newyorkból jelentik: Február 5-én hirdették ki a nagy zsidó filantrop, Strauss Náthán végrendeletét. A végrendeletben figyelmezteti gyermekeit, hogy „maradjanak állandóan jó zsidók és ne kössenek nem zsidókkal házasságot”. Strauss egész vagyonát, gyermekeire hagyta. A végrendeletben hivatkozik arra, hogy már életében eleget tett a jótékony követelményeinek ezért jótékony célra nem hagyott. Newyork város tanácsa elhatározta, hogy az eddigi Rutgers Squaret, az elhunyt nevével Strauss Squarenek fogja elnevezni.

— **Meghalt a berlini hitközség helyettes elnöke.** Február 8-án, Berlinben, 72 éves korában meghalt a berlini hitközség helyettes elnöke, Gerzon Simon kereskedelmi tanácsos. Az elhunyt a berlini társadalmi és közgazdasági élet legtekintélyesebb és legnépszerűbb alakjainak egyike volt. Karesky győzelme előtt ő volt a hitközség elnöke, Karesky alatt pedig a hitközség helyettes elnöke Halála egész Németország zsidóságában mély gyászt keltett.

— **Weisz Jakab újpesti kántor leánya volt Mimi Kött.** Az elmúlt héten meghalt Bécsben Mimi Kött magyar származású színésznő, aki kalandos és szomorú, de sok sikerekben bővelkedő élete után méreggel tett pontot karrierjére. Az újpesti születésű Mimi Kött tulajdonképpen Weisz Jakab újpesti kántor leánya volt.

Újpesten még emlékeznek a széphanu kislányra, aki még akkor kezdett szini-iskolába járni, amikor édesapja aktív kántor volt a zsinagógában. Három évvel előtt halt meg az öreg kántor.

— **A római nagy zsinagóga kupoláját le akarják rombolni.** (Róma, febr. 17. I. T. A.) A római városrendezéssel kapcsolatban Marcello Piacentini építész, az olasz tudományos akadémia tagja, javaslatot terjesztett Mussolini elé, melyben — többek közt — „esztétikai okokból” a Tiberis partján emelkedő új zsinagóga alumínium-kupolájának eltávolítását is követeli. Ez a terv Róma zsidósága körében élénk idegenkedést váltott ki és azt a legkülönbözőbb módokon értelmezik. A zsinagóga csak 1904-ben készült és akkoriban itáliai legkiválóbb építészei jóváhagyták a tervét. A bizottságban helyet foglalt Zacconi, a grandiózus Viktor Emánuel-emlékoszlop alkotója, sőt Piacentini építész, a jelenlegi építész, a jelenlegi referens édesatyja is. A római zsinagóga Európa legszebb zsidó-templomai közé tartozik és most kezd érvényre jutni, mikor az ezeréves gettó épületeit lebontják körülötte. Egyes zsidó körökben klerikális befolyást látnak ebben a lépésben, amelyet annak tudnak be, hogy a kormány a Vatikánnal szemben kötelezettséget vállalt arra, hogy Róma városképeinek keresztény jellegét megőrzi. A zsinagóga sorsát illetően rövid időn belül megtörténik a döntés.

— **Báró Rotschild Edmond 30.000 fontot (24 millió leit) adott a Keren Hajessodnak.** A Zsidó Távirati Iroda közli, hogy Weizmann professzor, a Cionista Szervezet elnöke legutóbbi párisi tartózkodása során Rotschild Ödön báró elnökénél tett látogatása alkalmával 30,000 fontot kapott a bárótól a pénzügyi helyzet átmeneti enyhítésére. A „Jüdische Rundschau” ezzel kapcsolatban a következőket írja: „Az öreg báró újból a palesztinai zsidók legőszintibb és legmelegebb barátjának mutatkozott. Ötven év óta hűséges támogatója ez a férfit a zsidó Palesztina felépítése ügyének, sohasem csökkenő Palesztina-szeretetében. A pénznél még fontosabb az a bátorítás, amely Rotschild báró ezen nemes gesztusából a Palesztina-ügy iránt bizalmunk megszilárdítására irányul felénk”.

— **Prof. Horovitz, a nagy zsidó tudós halála.** Frankfurt a. M.-ből jelentik tudósunk: Josef Horovitz, a nagy zsidó tudós 57 éves korában szívszélhüdes következtében hirtelen meghalt. Éppen utban volt az egyetemre, ahol előadást kellett volna tartania. Az elhunyt világhírű orientalista volt. 1874-ben született Lauenburgban. Fia volt a későbbi frankfurti rabbinak, Márkus Horovitznak, a németországi rabbitszövetség megteremtőjének. 1902-ben a berlini egyetemen habilitálták, 1906-ban elfogadta az Arab-Mohamedán-Angol keleti intézet tanári meghívását Ali-gárhban (Brit-India), ahol 1914-ig működött. Ekkor az ujonnan alapított frankfurti egyetem szemita-filológiai tanszékére hívták meg. A Korán legalaposabb ismerőjének tartották. Tudományos kutatásai érdekében többször bejárta Egyiptomot, Indiát, Palesztinát és a Kelet más országát.

— **A zsidó képviselő esküje.** Szófiából jelentik: A szobranje legutóbbi ülésén zsidó szertartások között tette le az esküt egy zsidó képviselő, aki meghalt képviselőtársra megüresedett mandátumát nyerte el. A képviselő az esküt egyházas szokásai szerint főpapja kezébe tette le. A képviselőházban megjelent a szófiai főrabbi teljes egyházi ornátusban és a képviselő vele együtt az eskü szövegén kívül elmondta a Sema-t is.

Értesítés!

ארמון כשר étterminket Timişoara, Józsefváros Kossuth Lajos ucca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk úgy abonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árak! Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

— A lengyel zsidóság egyenjóságát elhalasztotta a szenátus.

A lengyelországi nemzetgyűlés február 5-iki ülésén a költségvetési vita során dr. Tlon főrabbi a zsidó klub nevében deklarációt olvasott fel, melynek lényege a következő: A zsidó képviselők megállapítják, hogy a legsúlyosabb adóterhek éppen a zsidóságot sújtják, nevezetesen a városi lakosságot, a kereskedelmet és ipart. Ezeknél az adó-behajtást a legszigorúbb módon viszik keresztül. A súlyos adók dacára a zsidó lakosságnak alig jut valami vissza az állam bevételeiből. A „személyi kiadások” sorában az államhivatalnokok fizetése szerepel. Itt egyetlen zsidó sem jöhet tekintetbe. Még a vallási intézmények támogatásában sem foglalja el a zsidóság az őt megillető helyet. Ezért követeljük a munkához való jogot, a közhivatalban való alkalmazást a zsidók számára. Azután a vasárnapi kényszermunkaszünetet panaszolják, mely a szombatot tartó zsidók részére mérhetetlen gazdasági hátrányt jelent. E téren megfelelő enyhítést követelnek. Végül követelik a zsidókérdés teljes megoldását Lengyelországban. Fájdalommal állapítjuk meg, hogy amikor 12 évi küzdelem után végre úgy látszott, hogy elérkezett az ideje, hogy még a cári Oroszországból fenmaradt zsidó „sárgafoltot” a kivételes törvényeket megszüntessék és a nemzetgyűlést az idevonatkozó törvényjavaslatot el is fogadta (melyről lapunkban más helyen részletesen megemlékezünk) — akkor a felsőházban a kormánypart hosszú időre kitolta ennek a kérdésnek végleges elintézését. Ez a sárgafolt Lengyelország alkotmányának a foltja marad. A kormánypart egyik tagja közbeszólt: „Ilyen úton nem sokat fognak elérni!” Mire dr. Tlon így válaszolt „Oly régen küzdünk jogainkért, majd tovább fogunk küzdeni!”

— **A szatmári Tiferesz Bachürim Sziyum ünnepélye.** A vallásos intézményeiről híres Szatmáron, működik egy egyesület. A legnagyobb csöndben minden öreklám mellőzésével, de annál szebb eredménnyel, a mindennapos Tóra bírálm tanulásra szentelik idejüket. Már számtalan traktátust fejezett be. Tévethő 21-én (febr. 8) pedig a Meszechta „Sevueth” sziyuma alkalmából egy lélekemelő sziyum ünnepélyt rendeztek, melynek lefolyásáról alábbiakban számolunk be. Leichtig Éltás az egyesület nagytudású rabbija talmudi idézetekben bővelkedő beszédjével kezdődött az ünnepély. Kegyelettel kell adózzuk mondotta a szónok a néhai Grünwald Lázár nagy szatmári főrabbinak, ki ezt a szentcélu egyesületet életre hívta. A szónoklat elhangzása után vacsora közepette Rosenberg Vilmos az egyesület elnöke emelkedett szólásra. Megköszönte a tagoknak, hogy az előadásokon való részvételükkel biztosították a tanulás zavartalan menetelét, Goldstein Mórénak külön megköszönte talmudelőadásait. Befejzésül Goldstein Mórénak kérte a tagok további támogatását, hogy a szatmári vallásos zsidó ifjúságnak ezen nemes célú működése zavartalan legyen. O. V.

— **Héber tanfolyam.** Vasárnap este tartotta Berkes Dávid úr nagy hallgatóság előtt az első előadását. A tanítás a legmodernebb és a héber nyelvben most először alkalmazott módszer szerint folyik. A tananyag úgy van felépítve, hogy a hallgatók egy év lefolyása után képesek lesznek bármely héber lapot, vagy folyóiratot minden nehézség nélkül olvasni. Örömmel üdvözüljük ezen kezdeményezést és sok sikert kívánunk.

— **Purimi jelmezes bál.** Még élénk emlékeztében van a váradi publikumnak az a fényesen sikerült álarcos bál, amelyet az Aviva-Barisszia az az elmúlt évben purim alkalmával rendezett. Az agilis egyesület tradícióihoz híven az idén ismét megrendezi a szokásos Purim-bált, amely újabb meglepetéseket fog nyújtani a mulatni

vágyó közönségnek. Költségspórolás szempontjából a rendezőség külön meghívót nem boesájt ki, de szívesen látunk mindenkit, aki egy kellemes és felejthetetlen purimi-estélyt akar magának szerezni. Tanácsos, hogy mindenki idejében gondoskodjon jó jelmezzel, nehogy az utolsó pillanatban kellesen lótni-futni, esetleg emiatt az estélyről lemaradni. Az est ismertetésére még visszatérünk.

— **Amerika előkelő keresztény körei a Palesztina-ügyért.** (Chicago, február 6.) Illionis állam Pro Palesztina bizottságának elnöke Wallis Helmolt államügyész, az amerikai keresztény Pro Palesztina mozgalom megalapítója közölte, hogy St. Lousban és Detroitban új Pro Palesztina bizottságok alakultak, amelyeknek élén a keresztény egyházak legfőbb dignitáriusai állanak. Hasonló Pro Palesztina bizottságok alakulnak napról-napra, más és más városokban. Február végén mintegy 25 ilyen bizottság nagy értekezletet fog tartani. A Pro Palesztina mozgalom megerősödése Helmolt államügyész szerint egyenes válasz akar lenni az angol kormány fehérekönyvére és „unfair” magatartására.

— **Az erdélyi Mizrachi nagytézőbizottsága,** amint lapunkban előre jeleztük gyűlést tartott folyó hó 15-én Szatmáron, melyre helyszüke miatt legközelebb számunkban részletesen foglalkozunk.

Házasság

— **Kettős eljegyzési hír.** A váradi zsidóság egyik kiváló reprezentánsának Rothbart Adolf Edének, az orth. hitközség és Chewra Kadisa alelnökének kiváló képzettségű, szimpatikus fia Rothbart Pál szappangyáros, eljegyezte Weissberger Klára urleányt Aradról.

Egyidejűleg másik kiváló fia Rothbart Zoltán eljegyezte Wittenberg Gizi urleányt Nagyszentmiklósról.

VÉGH SÁRI és BRAUN MÁRKUS szívesen látják rokonaikat, jóbarátaikat és ismerőseiket f. hó 22-én déli 1 órakor Oradea, Str. Saguna (Kapucinus-ucca) 19. szám alatt tartandó egybekelési ünnepélyükön.

STERN CILLI Sighet, FUCHS FERENC Beregszász-Chust, f. hó 24-én d. u. 4 órakor tartják esküvőjüket Szatmáron, a Victoria szállodában, mely alkalommal szívesen látják rokonaikat és jóismerőseiket. Minden külön értesítés helyett.

**A legszebb
románcfényű gallérok tisztítja a
Klein gőzmosóda**
Sir. Vlahuja 4 Szent János ucca

KÖZGAZDASÁG

A megijedt betétes

Tudom, kényes a téma, aminek leírásába belefogtam, de annyira jellemző a mai helyzetre, oly pregnánsan illusztrálja a Mát, hogy kár volna elhallgatnom és mint a biblia mondja: akiknek füleik vagnak, azok hallják, kiknek szemekük vannak azok lássák:

Az eset a következő: E hét valamelyik napján a Nagypiac téren megállt egy kopottas külsejű, szakállas, idősebb zsidó bácsi, kezében egy cédulát szorongatva. Ne tessék haragudni, — kezdi — hogy megszólítom, de egy „sógoromnak” Csehszlovákiából betétjei vannak a nagyváradi bankokban és szeretné tudni, hogy ezek közül melyek a jók és melyek a nem jók. Megdöbbenett egy pillanatra a kérés: Hát már itt tartunk? A jegyzéken előkelő és kevésbé előkelő pénzügyesek nevei voltak felsorakozva s én legjobb tudásom szerint meg is adtam az öregnek a felvilágosításokat, igyekeztem megnyugtani tőlem telhetőleg, hogy a cédulán felsorolt kiváló intézetek bonításához szó sem férhet... Az öreg azonban nem tágitott, megesketett, kezet vett rá és becsületségére faggatott, hogy az igazat és csak az igazat mondjam és érzem rajta, hogy színre jölessék neki, ha a jóra is rosszat mondanék...

Az esetet elmeséltem egy bankos barátomnak, aki azután felvilágosított, hogy hozzája naponta tízével-huszával jönnek fel aggódó betétesek, akik majd ennek, majd annak a banknak a viszonyai és helyzete felől akarnak informálódni s a megnyugtató kijelentések dacára sem százszázalékosan megnyugodva távoznak.

Ez ma a betétes lelki válsága, az ijedelem, a nyugtalan alvások utáni reggeli felébredés tétozó tanácsstalansága... És elgondoltam magamban, hogy hány és hány ilyen kis betétes jár-ke, sűrű-forog, szimatol és érdeklődik, informálódik és kíváncsiskodik, hogy az utolsó „für alle Fälle” ellett, összekuporgatott kis 10—20,000 lele vajjon jó helyen van-e, vajjon a sok kereskedői inzolvencia és csőd után nem jön-e egy járvány a bankokra? Vajjon nem volna jobb azt a kis pénzt kivenni és máshová betenni? Igen ám, de hová? Jaj, jaj meg-

őrül az ember ebben a bizonytalanságban... Ez a mai betétes lelkivilága, ezért szaladnak kis existenciák, akiknek már hónapok óta nem volt hus az asztalukon, és nem volt fa a kályhájukban, de akiknek ha törrik, ha szakad öreg napjaikra — óh, Istenem, mily romlatlan naivilás — legalább ez a 10—20,000 lele legyen meg, mondom ezek a remegő, ezek a magas bankpolitikához, osztalékhoz és latens tartalékokhoz mit sem konyító piaci árusok, öreg iparos emberek, özvegy nénikék ezért szaladnak és loholnak az utcán és megállítanak számolni tudó embereket, akik mégis inkább otthonosak ezekben az ő számukra érthetetlen hieroglifekben és dadogó ajakkal kérnek tanácsot boldog-boldogtalantól...

Mily kényes is lehet a mai viszonyok között a bankok helyzete... Sokért nem lennék ma bankigazgató, mert hiszen nem kell egyéb, mint egy pár megrémült kisember fatális ijedsége és ennek nyomán oly forgószél, oly számom keletkezhetik, hogy ez a mi nyomorult viszonyainknak az utolsó kegyelemdőfést is könnyen megadhatja és maga alá temethet adóst, hitelezőt, bankot és betétest, üzletet és pénzt, közgazdaságot és mindent...

Myb.

NÉPÜNK SPORTJA

A kard zsidó hősei

Az 1908-as londoni olimpiászon a magyar kardvívó csapatnak volt egy kis cvikkeres tartalékja. Dr Fuchs Jenő. Utolsó pillanatban a standard csapat egyik tagja megbetegedett és így a kis cvikkeres tartalékkal kellett a magyar csapatnak a nagy küzdelmet megvívni. Megkezdődött a küzdelem és másnap délután volt a döntő mérkőzés, melyet dr Fuchs Jenő a tartalék nyert meg. Az olimpiai aranyra felrepült a magyar lobogó, a világbajnoki címet dr Fuchs Jenő kapta meg és hogy nem érdemtelenül, azt az 1912-es stockholmi nemzetek tornáján mutatta meg, hol

Csecsemőnek a legjobbat: HÖFER hintőport, krémet, szappant

ismét világbajnokságot nyert. Ki ez a kis cvikkeres kétszeres világbajnok? Egy kis budapesti zsidó ügyvéd. Hölgyeim és uraim, igenis egy kis zsidó ügyvéd. A nagy magyar kardforgatók közt a diadal pálmája, a kétszeres világbajnoki cím, egy kis cvikkeres zsidó ügyvédé: dr Fuchs Jenőé.

Menjünk tovább, az 1924-es párisi olimpiászon, melyen a volt központi hatalmak is résztvettek (mert az 1920-ban Antwerpenben rendezett olimpiászra a központi hatalmak nem kaptak meghívót) Dr Fuchs Jenő a dühöngő antiszemitizmus ocsmány piszkálódásaira lemondott az olimpiai mérkőzések részvételéről. Mégis, a zsidó Fuchs nélkül is a magyar trikolor lebegett a párisi stadion árboacán, a kardvívásnak ismét magyar volt a bajnoka, Petschauer Atilla. Ki ez az új világbajnok? Képzem Gömbös ur és társai, hogy mérgeződtek, mert Petschauer Atilla zsidó! Azért megbosszulták magukat Gömbös urék, mert Petschauer hazaérkeztek nem fogadta diszküldöitség, nem hangzott el dicsőítő beszéd és a kis zsidó Petschauer csak egy pár jó zsidó barátja fogadta és ünnepelte az ész, a harcias vívővilág világbajnokát.

Menjünk talán még tovább. A világ legnagyobb sportlapja a L'auló az 1931 újévi számában közli a világ legjobb vívóinak névsorát. És most Gömbös ur nyissa ki jól a szemét, az első két név Petschauer Atilla és dr Fuchs Jenő. Annak a Magyarországnak szerzett ez a két férfi dicsőséget, mely a „Vitézi Rend“ tagjai közé nem vesz fel zsidót. Hát ki a vitéz? Talán az a ki az orgoványi és a kecskeméti vérengzéseket rendezte, azok akik ártatlan embereket gyilkoltak, zsidókat gyilkoltak. Nincs semmi baj azért Gömbös ur, a magyar honvédelem miniszter ura. Mi zsidók nemis szerelnők, ha ártatlan embereket gyilkoló Héjjas Iván és hasonló vilézek közt, az igazi lovagiasság bajnokai is otlennének. Petschauer Atilla és dr Fuchs Jenő tisztább helyre kerültek: a zsidó sport aranykönyvébe, hova csupa-csupa nagy betűkkel írták be a nevüket.

Ti pedig kedves olvasóim, ne felejtsetek el, hogy az ő nagy diadaluk a zsidó összeség diadala. Sportoljatok, mert a legkisebb zsidó győzelem is egy alaptéglája a zsidó nép előrehaladásának, sportoljatok, mert csak „ép testben van, ép lélek“!

M. T.

Ki a zsidókkal. A helyszín: a berlini Sport Palace; a szereplők: Doehring, a német császár volt udvari prédikátora és Hugenberg tilkos tanácsos, az Ufa-mozik diktátora. Egy antiszemita bataillonok felmasíroznak az arénában és tisztelegnek vezéreik előtt. Hogy a hatás nagyobb legyen, a bejáratra kiakasztottak egy táblát ezzel a szöveggel: „*Ki a zsidókkal!*“ Zsidók nem is jelentek meg, ezzel szemben Doehring prédikátor ur nagy beszédet tartott, amelynek vége egy versbe fulladt. A szónok tuláradó lelkesedésében egy verset kezdett citálni a német császárra vonatkoztatva és ennek a versnek utolsó szavai így szóltak:

„Dann reitet mein Kaiser wohl über mein
[Grab,
Viel Schwerter klirren und blitzen:
Dann steig' ich gewappnet hervor aus dem
[Grab,
Den Kaiser, den Kaiser zu schützen.“

Tomboló taps fogadta ezt a verset. Csak néhány embernek jutott eszébe, hogy ime, a zsidóság mégis bemeleszkedett, a tábla dacára, a terembe. A vers tudniillik Heine Henrik nevű zsidó költőé, amely „A két gránátos“ címmel ismert az egész világon. Zsidók kizárva? Nem! Antiszemita ünnepeket sem lehet rendezni zsidók nélkül...

Milánóban február 3-án tartották meg az európai nemzetek vívó bajnokságát, melyen a favorit magyarok szégyenteljes vereséget szenvedtek. (Rovatvezető magyarázata: azért történt a csufos vereség, mert a magyarok szándékosan elfelejtették a zsidó versenyzőket Milánóba küldeni és így természetesen is a csufos kudarc).

ROVATVEZETŐ ÜZENETEI: Felkérjük vidéki olvasóinkat, hogy sport-tudósítónknak az oltani zsidó sport-vonatkozások tudósítására jelentkezzenek. Levelek a „Népünk“ kiadói hivatalába címzendők „Sport“ jelige alatt.

H. L. CLUIJ. Megkaptam levelét. Kimerítő válaszomat levélben küldöm.

TÖBBEKNEK. Köszönjük buzdító szavaikat és ígérjük, hogy az igaz, becsületes zsidó-sport célokért mindenkor önzellenül dolgozni fogunk.

Az Union Bank Rt.

sorsjegyeladási osztálya, jelenleg a cluji mentősorsjegyek eladásával foglalkozik, nagy sikerrel. Uglátszik, hogy az Union Bank Rt. igazgatósága szerződést kötött a Fortuna istenasszonnyal, mert eddig a legtöbb nagy nyereményt nagyváradiak nyerték. Mintha a sors megvalósított szerencsekereke úgy fordulna, hogy aki az Union Banktól vesz sorsjegyet, az csak nyerhet. Ha valaki 100 leit reszkíroz, akkor részt vesz a március 1-én, 15-én, 25-én és április 1-én megtartandó húzásokon, melyeken 100,000 200,000 sok 25 és 10 ezeres nyeremények kerülnek készpénzben kifizetésre, míg az április 1-én tartandó húzáson egy millió leit nyerhet az, aki 100 leit ért vesz egy mentősorsjegyet, az Union Bank Rt-nál.

MOZI

Cinematografus FILMPALACE mozgó HETI MŰSORA:

Szerda: „150 kilométerrel óránként“. (Az a huncut Ámor) Szenzációs autó verseny! A főszerepben: Anite Page, William Haines, Ernest Torrence, Carl Dane. Hangos film!

Csülörtök: „150 kilométerrel óránként“ Utolsó nap! Kedvezményes jegyek érvényesek!

Péntek: „Négy ördög“ Hermann Bang novellája után 12 hangos felvonásban! A legnagyobb Fox film! A főszerepben: Janet Gaynor, Charles Marlon, Farrel Mac Donald! Kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek!

Szombat: „Négy ördög“.

Jön: Erich Maria Remarque híres regénye „Nyugaton a helyzet változatlan“ Világszenzáció!

Teatrul HEIMAN szinkör.

HETI MŰSORA:

Szerdán és a következő napokon: Nyugati front 1918. Az ujkor leghatalmasabb filmalkotása. A filmtechnika csodája! Világszenzáció! Rendes helyarákkal. Kedvezményes jegyek egyáltalán nem érvényesek!

Vasárnap d. e. 11 órakor: Szenzációs kettős matiné műsor: Jön! A Sátán 7 lábnyoma. Hatalmas kalandor film! Nagy bachelákkal! Szigorúan csak erős idegzetűeknek.

Nyugodtan fog aludni,

ha
„express“ poloskairtót
használ. Kapható:
STERN S. ENDRE
cégnél. Oradea, Zöldfa-ucca 10.

Egy üveg ára 15 Lei. Telefon: 378

LINOLEUM

Szőnyeg butorszővet, selyembrocat és hencsertakaró legolcsóbb beszerzési forrása

**Spitzer Izrael és Társa cégnél,
SATUMARE**

Városi épület. Főizlet: Oradea.

ZSIDÓ HUMOR

A magányosság

Rabbi Bunamnak egyszer egy olyan emberről beszéltek, aki a világtól elvonultan, egymagában él. A Rabbi erre ezt mondotta:

— Ó, sokan vannak, akik elvonulnak az emberektől s meghuzódnak a vadonban. A cserjék ágai közül pedig azt lesik: van-e magányosságuknak illő távolságból megfelelő számú bámulója?

A türelmetlen vőlegény.

A hírneves morvai országos rabbi: Rabbi Mordchei Binet z. l. leányát eljegyezte egy jeles hittudós fiatalember, aki méltó volt rabbiállást elfoglalni, de mivel még nem volt állása, a nagy rabbi nem sietett lakodalmat csinálni, halasztotta, míg a fiatal rabbit valamely hitközség meghívja rabbinak. Am a fiatal rabbi már nagyon szeretett volna Hymen kötelékébe lépni. Hasztalan! Az após türelemre intette. Egy izben a nagy rabbi megfigyelte a menyasszony arcát és lelkesedve szólt: „Szórele, olyan szép vagy, mint Levóne“, mire a vőlegény közbeszólt: „Die Levóne dürfte man schon mekadesch sein!“

Zsidó köszöntési módok.

A legismertebb zsidó köszönési forma: Salom alékhem (Béke veled). Ha valaki rég látott barátot üdvözöl, mondja: Áldassék az eljött! mire az válaszol: „Üdvözlégyen az itt talált!“ Ha valakitől elbucszunk mondjuk: „Szerencsés utat“ és utána gyakran az összes bibliai áldást kérő sorokat. Bőjtnapoknál „jó böjtöt!“ szombaton „jó szombatot!“ mikor a szombatnak vége: „jó hetet“. (Eine gute Woche) Roshasonkor: „jó évek közé irassál“ ha valaki gyermekeiről beszél: „Éljenek és legyenek egészségesekek“. Arra a kérdésre, hogy hány esztendő, hozzáteszik „bis hundert“, vagy 120. Ismert anekdóta, hogy egyizben a bíró kérdezte egy zsidótól hány éves, mire azt válaszolta: 50 bis 100. Többszöri próbálkozás után a bíró tanácstalanul nézett körül, mire az egyik jelenlévő figyelmeztette, hogy így kérdezze: hány éves bis 100? Mire tanu azt válaszolta hogy 50. A menyasszonynak azt kívánják, amit a görögök is szoktak: „Legyen anyja számos utódnak!“ Rokonoknak kívánják: „Sok szerencsét.“ Ha betegét látogatnak, távozáskor „Tökéletes gyógyulást kívánunk,“ ha halálhírt hall valaki mondja: „Áldassék az igazságos Bíró.“ Ha valaki új ruhát vesz fel, akkor a vallásos zsidóság körében mondják: „Egészséggel viseld és szakítsd el.“ A zsidó és görög jókívánságok közötti hasonlatosság gyakran frappáns. Valószínűleg a régi időkben a görögök tanultak a zsidóktól, kik mint tudjuk szoros összeköttetésben voltak velük és sok kulturális kölcsönhatás mutatható ki.

GROSZ DÁVID

szalmakalapgyár

Satu-Mare, Str. Petru Raras 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára.

Hirdetmény.

Az Oradeai Izr. Szentegylet Chewra-Kadisa bekebelezési bizottsága nevében az érdekelt felek szives tudomására hozom, hogy az idei bekebelezések február 8-tól kezdődőleg 6 (hat) egymásután következő vasárnapon vagyis február 15, 22, március 1, 8 és 15 én, minden alkalommal d. u. 3-5 óra között az Ort. Izr. Hitközség tanácstermében (Fuchs Mór-u.) tartatnak meg és felhívom azon hittestvéreket, kik egyletünk kötelékébe tagul óhajtanak belépni, azok fenti napokon a bizottságnál megjelenni sziveskedjenek.

Kivételes értéket kölcsönöz az idei bekebelezésnek, hogy a Szentegylet ez évben ünnepli

200 éves fennállásának jubileumát

és számítunk arra, hogy a jubileumi évre való tekintettel különösen számos hittestvérünk fog jelentkezni, hogy nemes célú törekvéseinkben segítségünkre legyen.

Írásbeli folyamodások a titkári hivatalhoz (Fuchs Mór-u. 2) intézendők.

Oradea, 1931 február hó.

Leitner Lázár

a bekebelezési bizottság elnöke.